

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PL – Honoré de Balzac: Otec Goriot

Otec Goriot, stařec asi devětašedesátiletý, uchýlil se k paní Vauquerové v roce 1813, když zanechal svého obchodu. Nejprve si zde najal byt obývaný teď paní Couturovou a platil tehdy dvanáct set franků penze jako člověk, pro něhož pět louisdorů víc nebo méně bylo maličkostí. Paní Vauquerová poněkud upravila tři pokoje tohoto bytu za předběžnou úhradu, za niž koupila bídne zařízení, a to žluté kalikové záclony, dřevěná lakovaná křesla, vyčalouněná utrechtským sametem, několik usmolených obrázků a tapet, které si nevybraly už ani předměstské hospody. Snad bezstarostná velkodušnost, jež přiměla otce Goriota, který tou dobou byl uctivě zván panem Goriotem, že se dal na to nachytat, způsobila, že byl považován za hlupáka, který se vůbec nevyzná v obchodech. Goriot přišel s dobře zásobeným šatníkem, skvělou výbavou obchodníka, jenž si, zanechav obchodu, nic neodpírá. Paní Vauquerová se obdivovala půl druhému tuctu košil z holandského plátna, jejichž jemnost byla tím nápadnější, že výrobce nudlí nosil na své řasnaté náprsence dvě jehlice, spojené řetízkem, a v každé z nich byl zasazen veliký diamant. Byl zpravidla oblečen v chrpově modré šaty, každý den si bral bílou pikovou vestu, pod níž se kolíbalo jeho hruškovitě vystupující břicho. Na něm se klenul těžký zlatý řetěz, zdobený přívěšky. Jeho tabatěrka, rovněž zlatá, obsahovala medailón s kadeřemi, které zdánlivě napovídaly možnost nějakých jeho milostných pletek. Když mu jeho hostitelka podotkla, že je *záletník*, objevil se na jeho ústech veselý úsměv měšťáka, jemuž polichotili v jeho libůstce. Jeho *jarmary* (vyslovoval to slovo lidově) byly naplněny množstvím stříbra z jeho domácnosti. (...)

Naneštěstí koncem druhého roku pan Goriot potvrdil pomluvy, jichž byl terčem, tím že požádal paní Vauquerovou o přestěhování do druhého poschodí a o snížení své penze na devět set franků. Potřeboval tak radikálně šetřit, že si během zimy ani nedal zatopit. Vdova Vauquerová chtěla, aby jí zaplatil předem; pan Goriot s tím souhlasil a od té doby ho nazývala otcem Goriotem. Hádalo se, co by mohlo být příčinou tohoto úpadku. Nesnadno tomu přijít na kloub! Jak to řekla domnělá proradná hraběnka, otec Goriot byl zamlklý poťouchlík. (...)

Koncem třetího roku omezil otec Goriot ještě více svá vydání, postoupiv do třetího poschodí s čtyřiceti pěti franky penze měsíčně. Odřekl si tabák, vypověděl svého vlásenkáře a už se nepudroval. Když se otec Goriot prvně objevil nenapudrován, vykřikla jeho hostitelka překvapením, když spatřila barvu jeho vlasů, jež byly špinavě šedé a nazelenalé. Jeho tvář, kterou tajné strasti ponenáhlu naplňovaly smutkem den ze dne větším, vypadala nejubožejší ze všech tváří u stolu. Nebylo o tom tedy již žádné pochyby, otec Goriot byl starý zhýralec, jehož oči byly chráněny před zhoubným vlivem léků, nutných proti jeho nemocím, jen dovedností nějakého lékaře. Hnusnou barvu svých vlasů měl ze svých výstředností a z léků, jichž užíval, aby v neřestech pokračoval. Fyzický i morální stav tohoto dobráka ponoukal k takovým žvástům. Když jeho výbava byla roztrhána, koupil v náhradu za své krásné prádlo kaliko, loket za čtrnáct sous. Kousek po kousku mizely jeho diamanty, zlatá tabatěrka, řetěz a šperky. Odložil svůj chrpově modrý oblek, všečen svůj nádherný šat, a v zimě v létě nosil hrubý svrchník z kaštanově vlny. Postupně hubeněl; jeho lýtka mu splaskla; jeho tvář, nadmutá šťastnou spokojeností měšťana, pokrývala se hustými vráskami; jeho čelo krabatělo, lícní kosti vysedly. Během čtvrtého roku svého pobytu v ulici Neuve-Sainte-Geneviève už se sobě nepodobal. Dvašedesátiletý dobrácký výrobce nudlí, který však stěží vypadal na čtyřicet let, silný a tlustý měšťan s dobromyslnou tváří, jehož zevnějšek bavit každého, koho potkal, který mívá cosi mladického ve svém úsměvu, vypadal nyní jako sedmdesátník, otupělý, vrávorající, mdlý. Jeho tak živé modré oči se zastřely matnou a jako nevýraznou clonou, vybledly, neslezly už a jejich červený lem jakoby plakal krví. Jedněm naháněl hrůzu, u druhých vzbuzoval soucit. Když mladí medicí zpozorovali pokles jeho dolního rtu a změřili vrchol jeho

lícního úhlu, když se ho dlouho vyptávali, ale nic z něho nedostali, prohlásili o něm, že je stížen kretenismem. Jednou mu po večeři paní Vauquerová řekla posměvačně: „Nuže, už vás nepřicházejí navštěvovat vaše dcerušky?“ uvedši tak v pochybnost jeho otcovství. Otec Goriot se zachvěl, jako kdyby ho hostitelka bodla železným bodcem.

„Někdy přicházejí,“ odpověděl dojatě.

„Ale, ale! Vy se s nimi ještě někdy vídáte?“ zvolali studenti.

(Honoré de Balzac: Otec Goriot, Odeon, 1970)

Interpretace textu:

1. Kdy a za jakých okolností se nastěhoval p. Goriot do penzionu?
2. Jak se jmenovala majitelka penzionu?
3. S jakou výbavou přišel pan Goriot do penzionu?
4. Jaké bylo původní povolání pana Goriota?
5. Jak se měnila v ukázce vizáž pana Gorita? Co bylo příčinou této změny?
6. O čem pochybovala paní Vauquerová?
7. Měnil se nějak vztah majitelky penzionu k panu Goriotovi?
8. Jakému oboru se věnovali studenti, kteří bydleli v penzionu?
9. Jaký časový úsek zachycuje ukázka?

Honoré de Balzac: Otec Goriot

1. Uveďte literární druh a žánr díla.
2. Co je hlavním námětem díla?

3. Jaké dva osudy jsou zobrazeny v knize?

4. Kdy a kde se odehrává děj?

5. Uveďte název cyklu, jehož součástí je Otec Goriot. Jaká další díla můžeme do tohoto cyklu zařadit?

6. Jaká je kompozice příběhu?

7. Charakterizujte jazyk díla.

8. Co je to realismus, jaké jsou jeho hlavní znaky? Doložte svá tvrzení na daném díle.

9. Uveďte další představitele realismu ve světové literatuře, jejich tvorbu.